

LESSTOF

Woordstart 2

INHOUD

INLEIDING	3
STRUCTUUR	8
WERKWIJZE	10
INHOUD	11

INLEIDING

Woordstart 2 richt zich op leerlingen van groep 2 van het basisonderwijs en leerlingen met een beperkte woordenschat in hogere groepen. Doel van het programma is het vergroten van de woordkennis. Woordstart 2 bevat een schat aan oefenmateriaal die naast het woordkennisonderwijs op school individueel kan worden ingezet. Zowel op school in de les, als thuis onder begeleiding van een van de ouders. Het programma bevat drie diagnostische c.q. evaluerende toetsen waarmee kan worden nagegaan op welke inhoudsgebieden ondersteuning het meest wenselijk is.

Het basisprincipe van de meeste Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen.

In het programma Woordstart 2 zijn meer dan 800 kleine en grote plaatjes en meer dan 2200 professioneel ingesproken geluiden opgenomen.

In het basisonderwijs zijn de verschillen in de woordenschat van leerlingen vaak groot. Sommige leerlingen zijn opgegroeid in een Nederlandstalige omgeving, andere leerlingen in een niet-Nederlandstalige omgeving of een omgeving waarin weinig gecommuniceerd wordt. In die gevallen wordt de uitbreiding van de Nederlandstalige woordenschat vaak onvoldoende gestimuleerd.

Woordstart 2 biedt de mogelijkheid om het oefenprogramma van elke individuele leerling te laten aansluiten bij zijn woordkennisniveau. Het is dus een oefenprogramma op maat dat een bijdrage kan leveren aan het realiseren van passend onderwijs.

Het beginscherm van Woordstart 2. Onder de knop 'Wat weet je al?' bevinden zich de 3 inhoudelijke toetsen. Onder de knop 'Alle oefeningen' zitten alle oefeningen. Onder de knop 'Jouw oefeningen' zitten de oefeningen die op basis van de diagnostische toets voor deze leerling geselecteerd zijn.

Wanneer het programma op computer of laptop gebruikt wordt, moeten leerlingen alleen enige ervaring hebben in het werken met de muis (aanwijzen, klikken). Voor werken met de iPad is enige ervaring met aanwijzen en selecteren noodzakelijk. Ontbreekt deze ervaring, dan is een korte instructie geboden. Aan te raden is sowieso om leerlingen die voor het eerst met het programma werken enkele keren wat extra te begeleiden. De leerlingen hoeven voor het werken met Woordstart 2 nog niet te kunnen lezen.

THEORETISCHE VERANTWOORDING

Op het onderwijs rust de taak om kinderen te stimuleren zich te ontwikkelen. Thuis hebben de meeste kinderen al kennisgemaakt met veel woorden: ze communiceren met vader, moeder, broers en zusjes, ze maken dingen mee, kijken televisie en horen praten over wat er te zien of te beleven valt. Als in groep 3 het eigenlijke leesonderwijs begint, moeten ze in elk geval een aantal belangrijke begrippen kennen.

WAAROM WERKEN AAN EEN BASISWOORDENSCHAT?

De meeste van huis uit Nederlandstalige (Amsterdamse) kinderen komen volgens Mulder, Timman en Verhallen (2009)¹ het basisonderwijs binnen met een woordenschat van 1000 tot 3000 woorden (soms zelfs veel meer). Dat aantal is in veel klassen de beginvoorraad waarop het onderwijs kan voortbouwen. Maar er zijn ook kinderen die starten met kennis van, bij voorbeeld, 200 tot 300 Nederlandse woorden. Of zelfs nog minder. Twee jaar later, in groep 3, gaan al die kinderen wel tegelijkertijd leren lezen, terwijl hun aanvankelijke leeswoordenschat, hun basisvoorraad voor de eerste boekjes, dus heel verschillend is.

De grote verschillen tussen kinderen bij binnenkomst kunnen in de eerste twee basisschooljaren nauwelijks of slechts met grote moeite worden opgeheven. Daarom is het werken aan een Basiswoordenschat zo enorm belangrijk. Het is een poging om voor alle kinderen een min of meer gelijke startpositie te organiseren. Vooral ten behoeve van sterk leesonderwijs. Het lijkt misschien alsof het lezen begint als de school begint met het leesonderwijs, maar dat is niet zo. De basis voor het leren lezen wordt al veel eerder gelegd. Kennis van Nederlandse woorden vormt een belangrijk deel van die basiskennis. Als kinderen gaan leren lezen met een kleine woordenschat in hun hoofd, moeten ze twee totaal verschillende dingen tegelijk doen: onbekende woorden begrijpen én het leren en begrijpen van het schrift leren. Dat is een zware opgave, en een opgave waar sommige anderstalige leerlingen ook niet echt in slagen. Hier al begint meteen de achterstand voelbaar te worden, die in volgende jaren ook niet meer verdwijnt. Kinderen die met een kleinere woordenschat de basisschool binnen komen moeten dus vanaf dag één aan de uitbreiding van hun Nederlandstalige woordvoorraad gaan werken. Belangrijk is dat ze de achterstand wegwerken en de woorden leren die andere kinderen al kennen. Maar welke woorden zijn dat? Muller c.s. hebben geprobeerd een verzameling woorden aan te leggen waar leraren mee kunnen werken. Maar eerst beantwoorden zij de vraag om hoeveel woorden het moet gaan.

¹ De Handreiking bij de Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters (BAK) is te downloaden via: http://www.onderwijsnu-online.nl/emodules/woordenschat_onderbouw

HOEVEEL WOORDEN?

Het aantal van 1000 woorden wordt wel genoemd als het minimaal noodzakelijke voor kinderen die aan het einde van groep 2 overstappen naar de klas waar zij gaan leren lezen. Toch zullen kinderen nog veel hinder hebben van hun beperkte woordenschat als zij niet meer dan 1000 woorden kennen. Ten opzichte van veel leeftijdgenoten zullen zij een achterstand hebben en die achterstand ook in de jaren erna blijven houden. Daarom stellen Muller c.s. een aantal van 2000 woorden als een absoluut minimum. We moeten volgens hen niet vergeten dat er ook kinderen zijn die in groep 3 binnen komen met een woordvoorraad van 5000 tot 6000 woorden. En... hoe meer woorden een leerling kent, hoe groter zijn kansen in het onderwijs. Muller c.s. kiezen als minimumdoel voor groep 1 van de basisschool 1000 woorden en als streefdoel 1500. Voor groep 2 stellen ze dezelfde doelen. Dus in totaal geldt voor groep 1 en 2 als minimumdoel 2000 woorden en als streefdoel 3000.

ZWAAN KLEEF AAN

Er is een belangrijke reden waarom het intensiveren van woordenschat in de onderbouw hoge prioriteit verdient. Woordenschatuitbreiding, zoals zich dat voltrekt in het menselijk hoofd vanaf de eerste kinderjaren, is eigenlijk een soort 'zwaan-kleef-aan-proces'. Als er weinig beginwoordenschat is, dan gaat het heel langzaam. Nieuwe woorden worden namelijk 'aangehaakt' aan reeds bekende woorden. Kinderen die weinig woorden kennen hebben minder 'aanhaak'-mogelijkheden; kinderen die veel woorden kennen hebben die juist meer. Dus wanneer er helemaal in het begin van de basisschool veel aandacht is voor een grote woordenschat, dan zal het aanhaakproces, de automatische woordenschatuitbreiding, in de middenbouw en in de bovenbouw veel beter uit de verf komen en sneller verlopen.

HOE WERKEN AAN EEN BASISWOORDENSCHAT?

Effectieve woordenschatuitbreiding is niet eenvoudig. Vooral als het om grote aantallen gaat. Wie in één jaar 1500 woorden wil laten langskomen en aanleren, zal toch gauw aan 35 woorden per week en dus aan 7 woorden per dag exclusieve aandacht moeten besteden. Een leerkracht weet namelijk nooit welke kinderen in de klas de bedoelde woorden al beheersen en welke woorden niet.

De meest gebruikte didactiek voor woordenschatonderwijs is de Viertakt (Verhallen & Verhallen, 1994). Hierbij gaat het om vier aandachtspunten die wezenlijk zijn voor efficiënte woordenschatuitbreiding bij minder taalvaardige leerlingen. We kunnen naar de Viertakt kijken als een didactisch model, maar nog beter is het om de onderdelen te zien als aandachtspunten voor enkele mentale handelingen die door kinderen worden uitgevoerd. De Viertakt sluit nauw aan bij de manier waarop onze hersenen zelf te werk gaan bij uitbreiding van de persoonlijke woordenschat (het mentale lexicon). Hij bestaat uit de volgende stappen: 1. voorbereiden, 2. semantiseren, 3. consolideren en 4. controleren. Hieronder worden deze aandachtspunten uitgewerkt.

1. Bij **voorbereiden** gaat het om de introductie van de context van een cluster woorden die aangeleerd gaan worden. Er wordt een beeld opgeroepen. Dat kan bijvoorbeeld door te verwijzen naar een bekende gebeurtenis, door iets voor te doen of door een plaat te laten zien. De kinderen raken zo betrokken en het deel van de persoonlijke woordenschat waar ze de gekozen woorden straks aanhaken, wordt alvast geactiveerd.
2. De volgende, zeer belangrijke, stap van woordkennisonderwijs is het overdragen van de betekenis: uitleggen wat het te behandelen woord betekent en die betekenis verhelderen.

ren. Dat noemen we **semantiseren**. Semantiseren moet zorgvuldig gebeuren, zodat kinderen goede kennis van de woorden opbouwen.

3. Daarna komt het **consolideren**. Woorden die uitgelegd zijn moeten voldoende vaak worden herhaald, zodat ze ook echt onthouden worden. Belangrijk bij zulke activiteiten is dat de woorden vaak *gezegd* worden. Leerlingen moeten immers zowel de gesproken vorm als de betekenis van woorden goed inprenten. Men hanteert bij consolideren vaak de '5-minuten-regel'. Er worden snel en volgens een bekend patroon woorden herhaald en dat mag niet veel tijd in beslag nemen. Vaak herhalen van veel woorden helpt meer dan één uitgebreide activiteit waarin slechts enkele woorden aan bod komen.
4. Uiteindelijk volgt na het consolideren het **controleren**. Bij het controleren is het de bedoeling dat leerkrachten uitzoeken of de leerlingen de woorden echt kennen.

DE COMPUTER IN HET LEERPROCES

Het programma Woordstart 2 biedt mogelijkheden om te leren *door middel van* de computer of tablet, dat wil zeggen: de computer of tablet neemt de taak van de leraar (gedeeltelijk) over. Argumenten voor automatisering van het leerproces zijn:

- De mogelijkheid van precieze temporele controle, d.w.z.:
 - exacte timing van terugkoppeling;
 - terugkoppeling aangepast aan leerling;
 - aanpassing van het tempo van aanbieding.
- De registratie en interpretatie van de vorderingen: programma's moeten door de leraar 'toegediend' worden en deze zal het effect ervan moeten evalueren.

Onderwijskundige mogelijkheden van de computer zijn:

- *Adaptiviteit*. De computer kan aard en het tempo van het lesmateriaal automatisch aanpassen aan het ontwikkelingsniveau van de leerling. Dat is een vorm van individualisering, los van de aandacht van de leraar.
- *Responsiviteit*. De computer kan veelvuldig bekrachtigend of correctief reageren op gegeven antwoorden.
- *Diagnostische waarde*. Antwoorden kunnen geregistreerd worden voor latere inspectie.
- *Nabootsende kwaliteiten*. De computer kan aanbieden wat gewoonlijk via een boek of mondeling aangeboden wordt. Dat kan helpen bij de acceptatie van de computer als leermiddel. Vooral op dit terrein is er de laatste jaren veel vooruitgang.
- *Motivationele waarde*. Werken met de computer is voor veel leerlingen motiverend.
- *Innovatieve waarde*. De computer kan soms dingen aanbieden die via andere leermiddelen niet mogelijk zijn, bijvoorbeeld direct individueel feedback geven als er een fout wordt gemaakt, of een hint geven om bij het juiste antwoord terecht te komen.

UITGANGSPUNTEN WOORDSTART 2

Het programma is zo gemaakt dat er niet of nauwelijks gelezen hoeft te worden, de kleuter wordt mondeling gestuurd en moet zelf aanklikken (computer) of aanwijzen (tablet). Woorden worden daadwerkelijk aangeboden en aangeleerd. Daarbij wordt er wel van uitgegaan worden

dat aangeboden woorden lang niet altijd *volslagen* onbekend zijn. Er zijn allerlei gradaties in de bekendheid van woorden:

- woord nooit tegengekomen;
- woord wel tegengekomen, maar geen flauw idee van de betekenis;
- woord + betekenis vaag bekend (het heeft iets te maken met);
- woord + betekenis tot op zekere hoogte bekend (het is ongeveer...);
- woord + betekenis goed bekend (het betekent ...).

Bij de eerste stap van de hierboven genoemde didactische Viertact – het **voorbewerken** – kan Woordstart 2 door de aard van het oefenmateriaal (via computer of tablet) nauwelijks een rol spelen. De begeleidende leerkracht of ouder kan dat wel. Bijvoorbeeld door te vragen: Welke dingen in de klas zijn rond? Welke vormen heb je nog meer? Hoeveel groentes ken je eigenlijk? Noem eens tien kledingstukken.

Na het voorbereiden volgt de belangrijke fase van het **semantiseren**. In die fase wordt Woordstart 2 ingezet. Semantiseren is in elk geval nodig voor volslagen onbekende woorden. Het gebeurt in Woordstart 2 met behulp van plaatjes en geluid. Veelal wordt eerst *verteld* wat een plaatje voorstelt, of er wordt een raadsel of een omschrijving gegeven, en vervolgens moet de leerling de juiste uitbeelding aanwijzen. Door trial-and-error kunnen woorden waarvan de leerling alleen een *vage* betekenis kent langzamerhand aangescherpt, waardoor ze steeds beter bekend raken, zeker als ze worden afgewisseld met goed gekende woorden. Niet van alle woorden die in Woordstart behandeld worden wordt dus eerst de betekenis gegeven. Soms wordt die ook gemakkelijk door de leerling zelf ontdekt.

Woorden verwijzen naar dingen die bestaan in de werkelijkheid. Zelfs als dat concrete dingen zijn zoals ‘auto’ of ‘hond’, dan is die betekenis bijna nooit een-op-een, want er zijn zeer verschillende auto’s en honden, die toch (ook) allemaal ‘auto’ en ‘hond’ heten. Vaak is de context nodig om de betekenis van een woord goed te kunnen begrijpen. Een kind dat nog nooit een kurkentrekker gezien heeft, weet pas wat de essentie van dat ding is, als hij ziet hoe het gebruikt wordt. Toepassingen en context worden er in Woordstart 2 vaak bij verteld. Bij een aantal woorden die van belang zijn voor het lezen, gaat het overigens meestal niet om concrete woorden, maar om abstracte woorden, of om functiewoorden. Die worden vooral d.m.v. taal aangeleerd. Er kan gebruik worden gemaakt van synoniemen, antoniemen en hyponiemen. Een goede context kan helpen de betekenis van een woord te verhelderen, bijv.: Met onze mixer mengen we boter, eieren en bloem door elkaar. Wat is een mixer?

Vervolgens is er het verschijnsel dat woorden soms verschillende vormen hebben: blauw/blauwe, druif/druiven, inpakken, pak in, ingepakt, etc. Bij het semantiseren komen in Woordstart 2 vaak die verschillende vormen langs, zodat ze spelenderwijs worden aangeleerd.

Na het semantiseren volgt het **consolideren** (zie boven). Woorden moeten voldoende herhaald worden, zodat de leerling ze ook echt onthoudt. Hij moet zowel de gesproken vorm als de betekenis goed inprenten. Spelenderwijs komen verschillende woordvormen langs, zodat woorden die ‘familie’ van elkaar zijn, gemakkelijk als zodanig worden herkend. Bij Woordstart 2 gebeurt dat veelal snel en volgens bekende patronen (oefenvormen) met veel afwisseling. In een normale talige situatie, wordt een kind die een hond bijvoorbeeld ‘poes’ noemt, door anderen verbe-

terd. Bij Muiswerk doet het programma dat. De feedback volgt direct op het maken van een fout, zodat opnieuw geoefend wordt op het herkennen van het juiste woord.

Na consolideren volgt **controleren**. Bij de meeste Muiswerkprogramma's gebeurt dat met behulp van een diagnostische toets. Die toetsen kunnen ook voorafgaand aan het oefenen worden ingezet om na te gaan in welke inhoudelijke categorieën de meeste hiaten bestaan. Als de didactische modus is ingesteld, krijgt de leerling na elke toets alleen oefeningen in de gebieden waarin hij fouten maakte.

STRUCTUUR

Het corpus van woorden die in Woordstart 2 worden aangeleerd is gebaseerd op (1) de Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters (afgekort BAK) van Mulder, Timman en Verhallen (zie boven), (2) de woorden die voorkomen in de CITO-woordkennistoets voor groep 2 en (3) woorden die volgens geraadpleegde leraren en remedial teachers van groep 3 nodig zijn als voorbereiding op het leren lezen en als het allereerste begin ervan.

INHOUDELIJKE RUBRIEKEN

De woorden in Woordstart 2 zijn geordend op basis van de volgende inhoudelijke rubrieken:

- A. dieren
- B. winkelen/boodschappen
- C. buiten/weer/seizoenen
- D. spelen/sporten
- E. kleding/uiterlijk
- F. dingen in huis
- G. gezondheid
- H. feest/familie
- I. gevoel/gedrag

DE WOORDEN VAN WOORDSTART 2

De 575 woorden die Woordstart 2 centraal staan, treft u hieronder aan, met erachter de letter van de rubriek waarin ze voor het eerst gebruikt zijn. Zoals u kunt zien zijn deze woorden vaak langer (meer samenstellingen) en minder concreet dan de woorden in Woordstart 1. Ook zijn veel woorden minder frequent voorkomend. Daarnaast komen vanzelfsprekend veel woorden die niet expliciet worden aangeleerd wel spelenderwijs langs, bijvoorbeeld in vragen, aanwijzingen, omschrijvingen en verhaaltjes. De korte, bekende woorden in de lijst zijn vaak woorden die gebruikt zijn bij oefeningen die te maken hebben met aanvankelijk lezen. We hebben er in dit programma opnieuw voor gekozen om bij de zelfstandige naamwoorden vrijwel altijd ook het bijpassende lidwoord aan te leren (de of het), omdat met name anderstalige leerlingen daar soms lange tijd veel moeite mee hebben.

afdrogen [F] - aflikken [B] - afrekenen [B] - afruimen [F] - afsnijden [B] - afspoelen [F] - afstandsbediening [F]
 - afvegen [F] - afwasborstel [F] - afwassen [F] - afwegen [B] - afzakken [E] - afzuigkap [F] - ambulance [G] -
 ananas [B] - appeltaart [B] - applaus [D] - baas [H] - badhanddoek [F] - badjas [E] - badkamer [F] - badkuip
 [F] - badminton [D] - bak [F] - bakker [B] - ballon [H] - bang [I] - bank [F] - baret [E] - been [G] - begroeten
 [H] - beker [B] - bel [F] - bellen [H] - bes [B] - bestek [B] - bestelbus [C] - betaalpas [B] - betalen [B] - bevroren
 [C] - bezem [F] - biet [B] - bij [A] - bijzettafel [F] - bikini [E] - bison [A] - blaffen [A] - blaten [A] - blauwe plek
 [G] - blazen [H] - blij [G] - bliksem [C] - bloedneus [G] - bloos [G] - blussen [C] - boeket [H] - boksen [D] - bood-
 schappenlijst [B] - boom [C] - boos [G] - boot [C] - bord [B] - brandweer [C] - bril [E] - brood [B] - broodbeleg
 [B] - brug [C] - bruidspaar [H] - brullen [A] - buidel [A] - buikpijn [G] - bult [G] - bureaustoel [F] - bus [C] - ca-
 deau [H] - caissière [B] - carnaval [E] - cijfer [H] - clown [E] - conducteur [C] - cowboyhoed [E] - crème [E] -
 dak [C] - dansen [H] - dapper [G] - deeg [B] - deftig [E] - dekbed [F] - deurkruk [F] - dicht [E] - dief [G] - dier
 [G] - dijbeen [G] - dik [G] - doel [D] - doelpunt [D] - dokter [G] - dooien [C] - doorspoelen [F] - doos [F] - douche
 [F] - drankje [G] - drinkyoghurt [B] - drogist [B] - duif [A] - duiken [D] - duikplank [D] - duim [G] - dweilen [F]
 - eenzaam [I] - eigenwijs [I] - elleboog [G] - emmer [F] - enkel [G] - ernstig [I] - etalage [B] - ezelspak [E] -
 feestjurk [H] - feliciteren [H] - fietsen [D] - fietser [C] - fladderen [A] - foto [G] - frisdrank [B] - fruit [B] - gaap
 [G] - gapen [G] - gaspiti [F] - gebakje [B] - geit [A] - gemeen [I] - gesp [E] - gewei [A] - gezicht [G] - gips [G] -
 gipsarm [G] - giraf [A] - gitaar [H] - glas [B] - glijbaan [D] - glijden [D] - goochelaar [H] - gracht [C] - grappig
 [I] - gras [C] - graven [A] - grazen [A] - groenteman [B] - gulp [E] - haak [G] - haan [A] - haar [G] - haas [H] -
 hagelen [C] - hagelslag [B] - hak [E] - hal [F] - hand [D] - handschoen [E] - handstand [D] - haven [C] - heet [F]
 - heg [C] - helikopter [C] - helm [E] - hemd [E] - herfst [C] - hik [G] - hinkelen [D] - hinniken [A] - hoed [E] -
 hoef [A] - hoesten [G] - hond [E] - hoofd [D] - hoofddoek [E] - hoofdpijn [G] - huilen [G] - huiskamer [F] - hur-
 ken [D] - ijscoman [H] - ijsje [H] - indiaan [E] - indianentooi [E] - informatiebord [G] - inhaleren [G] - innemen
 [G] - inpakken [B] - inruimen [F] - inschakelen [F] - insmeren [G] - inspuiten [G] - instorten [C] - jack [E] - ja-
 loers [I] - jam [B] - jarig [H] - jarige [H] - jeuk [G] - jong [I] - juf [D] - juichen [H] - kaak [G] - kaal [I] - kaartje
 [H] - kan [F] - kapitein [E] - kapstok [F] - kar [D] - kassa [B] - kast [F] - kat [A] - kennismaking [H] - kerk [C] -
 kers [B] - kerstfeest [H] - keuken [F] - keukenstoel [F] - kiespijn [G] - kinderstoel [F] - kip [A] - klant [B] - klap-
 pen [D] - klauteren [D] - klauw [A] - klikken [G] - klimmen [D] - klimrek [D] - klok [F] - klomp [E] - knabbelen
 [B] - knie [D] - knijper [F] - knikker [D] - knoop [E] - knoopsgat [E] - knorren [A] - knuffel [H] - knuffelen [G] -
 komkommer [B] - koorts [G] - koprol [D] - kraag [E] - kraaien [A] - krabben [G] - kroket [B] - krokodil [A] -
 kruiwagen [C] - krul [E] - krullen [E] - kudde [A] - kuiken [A] - kusje [H] - kwast [E] - laars [E] - lade [F] - lamp
 [F] - lantaarnpaal [C] - leeuw [A] - lek [F] - lente [C] - lepel [B] - letter [H] - leunstoel [F] - levensmiddelen [B] -
 lied [G] - lief [G] - lip [G] - lippen [G] - lipstick [E] - lopende band [B] - losmaken [E] - lucht [D] - lucifer [F] -
 luieren [G] - luisteren [G] - maag [G] - maaaimachine [D] - machinist [C] - magnetron [F] - marktkraam [B] -
 matras [F] - matroos [E] - medaille [D] - meester [D] - melk [B] - melkproducten [B] - meloen [B] - mes [B] -
 mier [H] - mij [G] - mijter [E] - mist [C] - Moederdag [H] - mol [A] - moskee [C] - motor [C] - muis [A] - mus [A]
 - museum [C] - muts [E] - muur [F] - nadenken [G] - najaar [C] - neusdruppels [G] - neushoorn [A] - nieuwsgie-
 rig [I] - niezen [G] - nijlpaard [A] - oliebol [B] - omdoen [E] - onderzoek [G] - ondeugend [I] - ontbijt [B] - on-
 weer [C] - oorpijn [G] - open [E] - ophijsen [E] - opmaken [E] - optillen [H] - opvangen [E] - oud [I] - oven [F] -
 overhemd [E] - paard [A] - paardrijden [D] - paasfeest [H] - paleis [C] - panter [A] - paprika [B] - paraplu
 [F] - park [D] - pasta [B] - patat [B] - pedaalemmer [F] - peen [B] - peer [B] - piepen [A] - pillen [G] - pinappa-
 raat [B] - pinnen [B] - piraat [E] - plein [C] - pleister [G] - plukken [B] - poeder [E] - poef [F] - poes [A] - pols
 [G] - poot [A] - portemonnee [B] - pot [F] - pretpark [D] - prik [G] - prinses [E] - pruik [E] - pruim [B] - pudding
 [B] - puistje [G] - raam [F] - racefiets [C] - regen [C] - regenlaars [E] - rennen [D] - ridder [E] - rijweg [C] - rits
 [E] - roeiboot [C] - roeien [D] - rok [E] - rol [F] - rollator [C] - rolstoel [C] - roltrap [C] - rook [F] - rubberboot
 [C] - rugzak [E] - rusten [G] - sandaal [E] - sap [B] - saus [B] - schaaftwond [G] - schaap [A] - scheel [I] - schel-
 den [G] - schelp [C] - schep [C] - schminken [E] - schoen [E] - schommelen [D] - schommelstoel [F] - schouder
 [G] - scooter [C] - scootmobiel [C] - servies [B] - shirt [E] - shuttle [D] - sieraad [E] - sinterklaas [E] - sinter-
 klaasfeest [H] - sjaal [E] - skeelers [D] - skelter [C] - skiën [D] - ski [D] - sla [B] - slaap [G] - slaapkamer [F] -
 slager [B] - slang [A] - slaperig [I] - slingers [H] - sloom [I] - slurf [A] - smullen [B] - snackbar [B] - snavel [A] -
 sneeuw [C] - snijwond [G] - snoep [B] - snoepen [B] - snor [A] - snotneus [G] - snuiten [G] - soep [B] - sok [E] -
 soldaat [E] - spatten [F] - spin [A] - spoor [C] - sport [D] - spuitjes [B] - spugen [G] - staart [A] - staf [E] - sta-
 tion [C] - steen [C] - step [C] - steppen [D] - ster [C] - stoeien [G] - stoep [C] - stofzuigen [F] - stok [C] - storm [C]

- stout [G] - strand [D] - strandbal [D] - strijken [E] - strijkplank [F] - strikken [E] - stropdas [E] - stuur [C] - Suikerfeest [H] - sultan [E] - supermarkt [B] - taart [H] - tafeldekken [F] - tand [G] - tas [E] - teen [G] - tennissen [D] - tennisval [D] - tevreden [I] - thermometer [G] - tijger [A] - tikkertje [D] - toilet [F] - toiletborstel [F] - tor [A] - touw [C] - touwtjespringen [D] - touwtrekken [D] - trainen [D] - traktatie [H] - tram [C] - trampoline [D] - trap [F] - trein [C] - troosten [G] - trouwfeest [H] - T-shirt [E] - tuinstoel [F] - tunnel [C] - uitblazen [H] - uitslag [G] - uitwringen [F] - vaart [C] - vel [G] - verbaasd [G] - verband [G] - verbinden [G] - verdrietig [I] - verkleden [E] - verkoopster [B] - verlegen [I] - verliezen [D] - verrast [G] - versieren [H] - verslijten [E] - verstoppen [D] - vervelen [G] - verwarming [F] - verzorgen [G] - vet [G] - veter [E] - viaduct [C] - vier [H] - vies [H] - vin [A] - vlecht [E] - vlees [B] - vlek [E] - vlekje [G] - vleugel [A] - vliegeren [D] - vlot [C] - voet [G] - voetbal [D] - voetballen [D] - voetganger [C] - voorjaar [C] - vork [B] - vos [A] - vriend [H] - vrij [G] - vuilnisbak [F] - vuist [D] - vullen [F] - vuurwerk [C] - wanten [E] - was [F] - washandje [F] - wasmachine [F] - wasmand [F] - waterketel [F] - wc-papier [F] - weegschaal [B] - wiel [C] - wielrennen [D] - wimper [G] - wind [C] - winkelen [B] - winkelwagen [B] - winnen [D] - winter [C] - wip [D] - wippen [D] - woedend [G] - wolk [C] - wondje [G] - yoga [D] - zak [E] - zalf [G] - zandbak [D] - zandkasteel [C] - zebra [A] - zee [D] - zeep [F] - zeilboot [C] - zenuwachtig [I] - zeuren [G] - zitting [C] - zoemen [A] - zomer [C] - zon [C] - zool [E] - zout [B] - zuigen [B] - zuster [G] - zwartepiet [E] - zwemmen [D] - zwempak [E] - zweten [G] - zwijgen [G].

WERKWIJZE

Met het programma Woordstart 2 leren leerlingen de gesproken woordvorm en de betekenis van bovengenoemde woorden en oefenen ze de betekenis van woorden die ze al eerder geleerd hebben. Daarnaast worden in Woordstart 2 ook de naam en de vorm van de letters gepresenteerd, wordt aandacht besteed aan het begin- en eindrijm en aan de vorm van een beperkt aantal korte woorden.

INTRODUCTIE

Aan te raden is om leerlingen die voor het eerst met het programma werken wat extra te begeleiden. Leerlingen moeten bijvoorbeeld even weten dat ze met de knop met het luidsprekertje een vraag kunnen herhalen en dat onder de knop met de '?' uitleg zit over wat er bij deze oefening van de leerling verwacht wordt. Die uitleg staat in een tekst die wordt voorgelezen. Overigens werkt het programma zo intuïtief dat de meeste leerlingen er al snel zelf hun weg in vinden. Er kan vervolgens op verschillende manieren met het programma gewerkt worden.

WERKWIJZE 1 - CHRONOLOGISCH

De eerste manier is dat alle leerlingen de hele stof vanaf het begin gaan doornemen. Via de knop 'Alle oefeningen' kunnen de leerlingen aan de slag. Vervolgens vertelt u de leerlingen (en hun ouders) dat ze de oefeningen van bovenaf één voor één moeten maken. Als het programma (met een rood icoon) aangeeft dat de oefening opnieuw moet, dan maken ze hem nog een keer, net zo lang tot het wél goed gaat. Wanneer het heel goed gaat kleurt het icoon van de oefening overwegend groen. Wanneer er geen fouten gemaakt worden verschijnt in het groene icoon zelfs een duimpje.

Het programma onthoudt waar de leerling gebleven is zodat de oefening die aan de beurt is altijd boven aan staat.

Als leerlingen dan bijvoorbeeld rubriek A t/m C klaar hebben, kunt u ze de eerste toets laten maken. De toets houdt bij wat goed gaat en wat niet. In de meeste gevallen zal na het maken van de toets de knop 'Jouw oefeningen' oplichten. Daar staan nu de oefeningen onder die aansluiten bij de onderwerpen die nog niet zo goed gingen. Zijn er maar een of enkele fouten gemaakt, dan staat er maar één oefening (die met het hoogste nummer van de rubriek), zijn er meer fouten gemaakt, dan verschijnen meer oefeningen.

WERKWIJZE 2 – IN DIDACTISCHE MODE

Bij Muiswerk kan ook het programma zelf bepalen welke rubrieken voor elke leerling relevant zijn. De toetsen kunnen namelijk diagnostisch gebruikt worden. Begin in dat geval met de eerste deelttoets (van rubriek A t/m C) en laat de leerling daarna meteen werken met de oefeningen die verschijnen onder de knop 'Jouw oefeningen'. Bij een score hoger dan 80% (desgewenst kunt u die grens zelf ophogen of verlagen) verdwijnt een oefening uit de lijst. Is dat niet het geval, dan moet hij opnieuw. Na het oefenen kan de toets opnieuw gemaakt worden en zal in de meeste gevallen blijken dat er iets geleerd is. Er kunnen opnieuw oefeningen staan onder de knop 'Jouw oefeningen' en de leerling kan opnieuw opdracht krijgen om die te maken, maar u kunt desgewenst ook overgaan tot het laten van de tweede deelttoets (van rubriek D t/m G), waarna nieuwe oefenstof verschijnt onder de knop 'Jouw oefeningen'.

WERKWIJZE 3 – MET TAKENMAP

Soms echter weet u precies wat er nu geoefend moet worden. U hebt net vormen en kleuren uitgelegd en u wilt dus dat dit nu (extra) geoefend gaat worden door de hele klas. DAT kan met behulp van het aanmaken van taakmappen.

INHOUD

Woordstart 2 bestaat uit de volgende drie afdelingen:

- Rubriek A t/m C: dieren, winkelen, buiten
- Rubriek D t/m F: spelen, kleding, het huis
- Rubriek G t/m I: gezondheid, feest, gevoel

VAN GEMAKKELIJK NAAR MOEILIJK

Net als de meeste andere Muiswerkprogramma's heeft Woordstart 2 een opbouw van gemakkelijk naar moeilijk. Die opbouw zit al in de hoofdafdelingen (zie boven), maar ook binnen oefeningen van elke rubriek. Wat in eerdere rubrieken en aan de orde kwam, wordt bovendien bekend verondersteld.

SEMANTISEREN, CONSOLIDEREN, CONTROLEREN

De eerste oefeningen van elke rubriek zijn voor het **semantiseren**. Er worden aanwijzingen voor de betekenis van een woord gegeven en vervolgens moet de leerling het juiste plaatje aanwijzen. Dan volgt het **consolideren**, waarbij in verschillende oefenvormen de aangeleerde woorden voorbijkomen, nu vaak zonder aanwijzingen. Hierbij horen ook oefeningen in het onthouden van reeksen woorden, waarbij begrippen als eerste, tweede, een-na-laatste en laatste gebruikt worden. Consolidatieoefeningen, maar ook een vorm van geheugentraining zijn daarnaast de memory-oefeningen waarbij leerlingen steeds twee dezelfde plaatjes bij elkaar moeten zoeken. Bij het aanwijzen van elk plaatje horen ze het bijbehorende woord.

Nieuw is in Woordstart 2 ook de aandacht voor het synthetiseren van klanken tot woorden. In A5 hoort de leerling bijvoorbeeld de klanken M – U – S en moet vervolgens het plaatje van de mus aanwijzen. Een andere vaardigheid die geldt als voorwaarde voor succesvol leren lezen is het kunnen omgaan met rijm, zowel beginrijm als eindrijm. In A5 hoort hij bijvoorbeeld: Wat rijmt op JOU. Hij moet dan het plaatje van de klauw kiezen. Deze oefeningen zijn gebaseerd op vragen die voorkomen in de Cito-Woordkennistoets voor groep 2. In vrijwel elke rubriek zit tot slot een oefening met verhaaltjes en raadsels, gericht op **kritisch kijken en luisteren**, vergelijkbaar met soortgelijke opgaven in de Cito-toets voor groep 2.

In de laatste oefening van elke rubriek komen de meeste woorden nog een keer voorbij. De oefening kan gebruikt worden om te **controleren** of de leerling de meest centrale woorden van de rubriek nu kent. De oefening lijkt qua vorm op wat er in de toetsen gevraagd wordt. Het *echte* controleren gebeurt namelijk door de leerkracht in de klas, door het afnemen van een van de drie toetsen.

SLIMME FEEDBACK

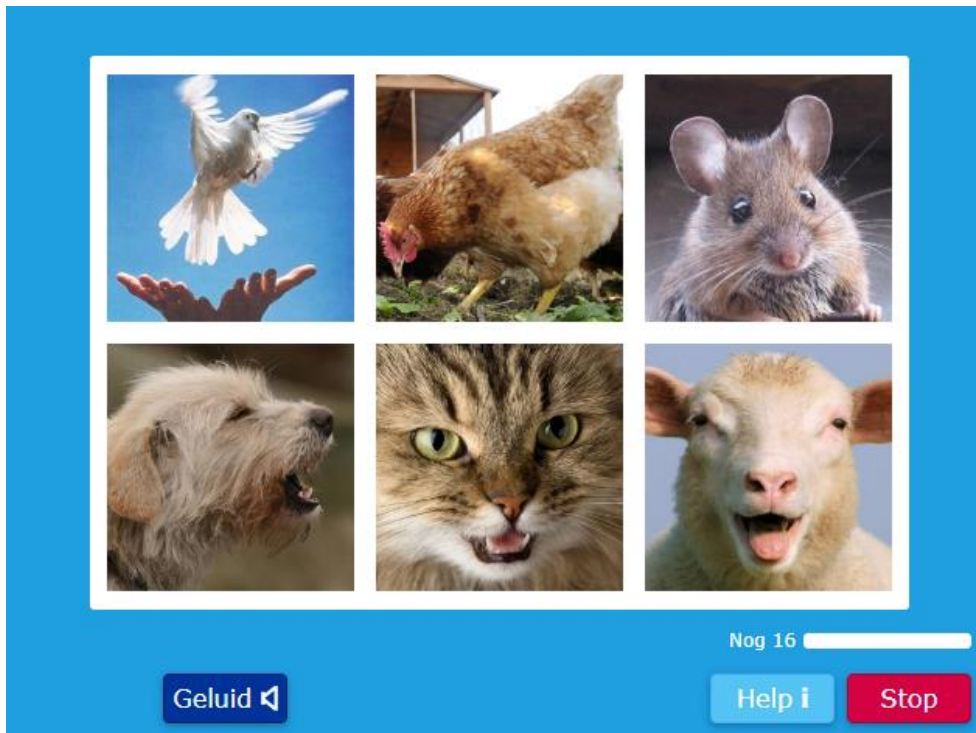
In meer dan driekwart van de oefeningen van Woordstart 2 wordt gebruikgemaakt van 'slimme' feedback, d.w.z. na het maken van een fout krijgt de leerling gericht commentaar en vervolgens de gelegenheid om het een tweede of derde keer beter te doen.

RUBRIEK A T/M C: DIEREN, WINKELLEN, BUITEN

Rubriek A gaat over dieren. De namen van dieren die hier langskomen zijn minder frequent dan in Woordstart 1, bovendien gaat het vaak om 'delen' van dieren, zoals hoef, gewei etc. en om wat dieren doen, bijvoorbeeld blaten, loeien, blaffen etc.

Het aanleren van woorden gebeurt in rubriek A in de eerste drie oefeningen, waarvan de derde een praatplaat is, een grote illustratie over de dierentuin, gemaakt door onze illustratrice Carmen, waarin elementen aangewezen moeten worden. Bij de consolidatieoefeningen gaat het

in rubriek A om het onthouden van reeksen woorden (A4), er is een memory-oefening (A5), een oefening in synthetiseren van klanken tot woorden (A6) en een rijmoefening (A7). Verder is A8 een oefening in kijken en luisteren, met verhaaltjes over dieren en bevat oefening A9 nog een keer alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

Dit is oefening A2: Wat zij doen en wat zij hebben. De aanwijzing is (bijvoorbeeld): De kip pikt. Dan volgt de vraag: Waar zie je pikken? De leerling wijst het plaatje aan. Bij fout aanwijzen is de feedback (bijvoorbeeld), Nee, dat is blaten. Probeer opnieuw. Het gaat hier dus om dingen die dieren doen en om delen van dieren.

Rubriek B gaat over winkelen, o.a. over de handelingen die horen bij het winkelen en de verschillende soorten levensmiddelen die je in de supermarkt kunt kopen. Het aanleren van woorden gebeurt in rubriek B weer in de eerste drie oefeningen, waarvan de derde een praatplaat is, een grote illustratie over de supermarkt, waarin de leerling elementen moet aanwijzen.

Bij de consolidatioefeningen in rubriek B gaat B4 over beginrijm (Vraag: Wat begint met de V van VOL, Actie: één van de drie plaatjes aanwijzen, in dit geval de VIS), is B5 weer een oefening in synthetiseren van klanken tot woorden, en is er opnieuw een memory-oefening (B6). Verder is B7 weer een oefening in kijken en luisteren, met verhaaltjes over boodschappen en boodschappen doen en bevat oefening B8 alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

In de supermarkt

Nog 18

Geluid

Help i

Stop

Oefening B3 maakt gebruik van een zgn. 'praatplaat' van Muiswerk-illustratrice Carmen, getiteld 'In de supermarkt'. De oefening werkt met aanwijzingen. Bijvoorbeeld: Je doet er de boodschappen in. Dan volgt de vraag: Waar is de boodschappenwagen? Die moet vervolgens aangewezen worden, waarna een korte goed- of fout-feedback volgt.

Rubriek C gaat over buiten. De dingen die je buiten ziet en die je buiten kunt doen. Het aanleren van woorden gebeurt in rubriek C in de eerste vier oefeningen, waarvan de tweede een praatplaat is. In deze rubriek gaat het bij de consolidatioefeningen om het synthetiseren van klanken tot woorden (C5), en is er weer een memory-oefening (C6). Verder is C7 weer een oefening in kijken en luisteren, met verhaaltjes over dingen die je buiten kunt zien en doen en bevat oefening C8 weer alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

Verhaaltjes over buiten

Nog 6

Geluid

Help

Stop

Dit is oefening C8. Het verhaaltje dat de kinderen hierbij horen luidt als volgt: Op de open dag van de brandweer is het heel druk. Er is van alles te zien en je mag van alles doen. Tim krijgt een tuig om en mag in een hoge ladder klauteren. Serena krijgt een brandweerpak aan en een helm op haar hoofd. Ahmed mag helpen een gewonde uit een tunnelbuis te dragen en Joep mag helpen spuiten. De vraag luidt: Waar zie je Tim?

RUBRIEK D T/M F: SPELEN, KLEDING, HET HUIS

Rubriek D gaat over spelen (spelletjes) en sporten: op het schoolplein, buiten, thuis. Het semantiseren gebeurt in rubriek D in de eerste drie oefeningen, waarvan de eerste een praatplaat is. In deze rubriek bestaan de consolidatioefeningen uit een memory-oefening (D4) een oefening over beginrijm (D5), en een oefening gericht op het onthouden van woorden in een reeks (D6). Verder is D7 weer een oefening in kijken en luisteren, met verhaaltjes over spel en sport en bevat oefening D8 weer alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

Dit is oefening D4: Dezelfde plaatjes. Als twee plaatjes goed zijn aangewezen, verdwijnen ze en komt een achtergrondafbeelding tevoorschijn. De oefening dient voor consolidering. De leerling hoort (nog eens) wat een aangewezen plaatje uitbeeldt (in dit geval halverwege links het woord 'knielen').

Rubriek E gaat over kleding, verkleiden, uiterlijk, verzorging. Het semantiseren gebeurt hier in de eerste drie oefeningen, waarvan de tweede een praatplaat over verkleiden is. In deze rubriek bestaan de consolidatioefeningen uit een oefening over eindrijm (E4) en een oefening over de volgorde van een reeks woorden (E5). Oefening E6 gaat weer over beginrijm (Wat begint met de M van MAMA?, waar in dit geval vervolgens steeds vragen over de vorm van letters aan gekoppeld worden. Aan de orde komen de letters M, W, D, J, OO, B, I, AA. Er is ook weer een memory-oefening (E7). Verder is E8 weer een oefening in kijken en luisteren over 'hoe je eruitziet' en bevat oefening E9 weer alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

Dit is een van de vervolgvragen van oefening E6, die gaat over beginrijm en over de vorm van letters. De eerste vraag luidde hier: wat begint met de i van ik? De leerling kiest uit drie plaatjes de indiaan. Vervolgens komt de vraag: wat IS de i van ik? Die moet hij dan aanwijzen.

Rubriek F gaat over het huis: over de dingen dus die je in huis aantreft en die je daar doet. Het semantiseren gebeurt in rubriek F in de eerste drie oefeningen, waarvan de eerste een praatplaat is van een soort poppenhuis waarin alle kamers te zien zijn. In deze rubriek bestaan de consolidatioefeningen uit een oefening waarin de leerling een verhaaltje hoort en vier plaatjes ziet. Vervolgens moet hij aanwijzen in welke volgorde die plaatjes aan de orde kwamen (F4). Dan volgt de eerste oefening in het lezen van HELE woorden. Het gaat om korte woorden waarvan de klanken eerst gespeld worden, bijvoorbeeld K – A – N. Waar lees je KAN (F5). Dan komt een memory-oefening (F6) en een oefening over het onthouden van de volgorde van woorden (eerste, tweede, of laatste) (F7). Verder is F8 weer een oefening in kijken en luisteren, met verhaaltjes over dingen en handelingen in huis en bevat F9 alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

RUBRIEK G T/M I: GEZONDHEID, FEEST, GEVOEL

Rubriek G gaat over gezondheid, ziekte en lichaamsdelen. Het semantiseren gebeurt weer in de eerste vier oefeningen, waarvan de tweede een praatplaat is over de eerste hulp in een ziekenhuis. Oefening G5 gaat weer om het onthouden van reeksen woorden, nu het eerste, tweede, een-na-laatste en laatste. Oefening G6 gaat opnieuw over beginrijm waar aan elke vraag weer een vraag over de vorm van letters aan gekoppeld is. Aan de orde komen de letters E, R, Z, T, N, V, P. Oefening G7 gaat weer over het lezen van hele woordjes. Er is ook een memory-oefening (G8) en oefening G9 bevat alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

Lichaamsdelen

Nog 12

Geluid

Help

Stop

Dit is oefening G1 over lichaamsdelen. In een grote foto moeten onderdelen als lippen, wenkbrauw, wimper aangewezen worden.

Rubriek H gaat over feest en familie. Het semantiseren gebeurt weer in de eerste vier oefeningen, waarvan de eerste een praatplaat is over een feest. Oefening G5 gaat weer om het onthouden van reeksen woorden, nu het eerste, tweede, een-na-laatste en laatste. Oefening H5 gaat weer over het lezen van hele woordjes. Er is ook een memory-oefening (H6) en oefening H7 bevat alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

Letters en cijfers

Nog 8

Geluid

Help

Stop

Oefening H4 gaat over letters en cijfers. De leerling hoort: Luister goed, waar is het cijfer 4. Wijst hij iets anders aan, dan hoort hij bijvoorbeeld: Nee, dat is het cijfer 1. Probeer opnieuw.

Rubriek I gaat over gevoel, gedrag en eigenschap. Het semantiseren gebeurt weer in de eerste drie oefeningen, getiteld: wat voel je dan? wat ben je dan? wat doe je dan? Na de omschrijving van een situatie moet de leerling het juiste plaatje aanwijzen waarvan de eerste een praatplaat is over een feest. Oefening I4 gaat weer over het lezen van hele woordjes. Er is ook een memory-oefening (I5). Verder is I6 weer een oefening in kijken en luisteren, met verhaaltjes over gevoel en gedrag en bevat I7 alle belangrijke woorden die in deze rubriek aan de orde zijn geweest.

De oefening met het hoogste nummer, in dit geval I7, lijkt het meest op wat in de toetsen aan de orde komt. Er is echter – omdat het een oefening is – nog wel feedback als een foute afbeelding wordt aangewezen. Vraag hierbij is bijvoorbeeld: Wie is ondeugend? Bij fout aanwijzen wordt bijvoorbeeld gezegd: Nee, hij is boos. Wie is ondeugend? Na twee keer fout gaat de oefening verder.

OMVANG WOORDSTART 2

Het bestand Wordstart 2 bestaat uit 74 oefeningen en 3 diagnostische en evaluerende deelttoetsen. In totaal bestaat dit lesbestand uit ruim 1500 opdrachten. Daarbij wordt gebruikgemaakt van zes verschillende oefenvormen. Er zijn meer dan 800 plaatjes en meer dan 2200 geluidsbestanden.

OVERZICHT OEFENINGEN EN TOETSEN

Hieronder volgt een overzicht van de lesstof uit Woordstart 2:

Rubriek	Oefening	Type	Uitleg	Opgaven
Z toets	1 Dieren, winkelen, buiten (*)	Meerkeuze Grafisch	1	24
	2 Spelen, kleding, in huis (*)	Meerkeuze Grafisch	1	24
	3 Gezondheid, feest, gevoel (*)	Meerkeuze Grafisch	1	24
A dieren	1 Over dieren (*)	Meerkeuze Grafisch	1	12
	2 Wat ze doen en wat ze hebben (*)	Meerkeuze Grafisch	1	16
	3 In de dierentuin (*)	Meerkeuze	1	10
	4 Eerste of laatste	Meerkeuze Grafisch	1	12
	5 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	6 Woorden maken (*)	Meerkeuze Grafisch	1	13
	7 Rijmen	Meerkeuze Grafisch	1	8
	8 Verhaaltjes over dieren (*)	Meerkeuze Grafisch	1	6
	9 Alles over de dieren (*)	Meerkeuze Grafisch	1	16
B winkelen/boodschappen	1 Winkelen en boodschappen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	14
	2 Boodschappen en keukenspullen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	16
	3 In de supermarkt (*)	Meerkeuze	1	18
	4 Eerste klank	Meerkeuze Grafisch	1	8
	5 Woorden maken (*)	Meerkeuze Grafisch	1	12
	6 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	7 Verhaaltjes over boodschappen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	8
	8 Wat ze doen en wat het is (*)	Meerkeuze Grafisch	1	15
C buiten/weer/seizoenen	1 Buiten (*)	Meerkeuze	1	14
	2 Buiten, weer, seizoenen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	18
	3 Vervoermiddelen (*)	Plaatje klikken	1	13
	4 Raadsels over buiten (*)	Meerkeuze Grafisch	1	14
	5 Eerste of laatste	Meerkeuze Grafisch	1	10
	6 Rijmen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	8
	7 Dezelfde klank (*)	Meerkeuze Grafisch	1	14
	8 Verhaaltjes over buiten (*)	Meerkeuze Grafisch	1	6
	9 Woorden over buiten (*)	Meerkeuze Grafisch	1	15
D spelen/sporten	1 Op het schoolplein (*)	Meerkeuze	1	14
	2 Spel en sport (*)	Meerkeuze Grafisch	1	16
	3 Wat gebruik je (*)	Meerkeuze Grafisch	1	10
	4 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	5 Klank en letter	Meerkeuze Grafisch	1	10
	6 Eerste, tweede of laatste	Meerkeuze Grafisch	1	10
	7 Verhaaltjes over spel en sport (*)	Meerkeuze Grafisch	1	6
	8 Over spelen en sporten (*)	Meerkeuze Grafisch	1	15
E kleding/uiterlijk	1 Kleding (*)	Meerkeuze Grafisch	1	18
	2 Verkleden (*)	Meerkeuze	1	12
	3 Wat zij doen en wat zij spelen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	16
	4 Rijmen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	10
	5 Volgorde woorden (*)	Volgorde	1	8
	6 Klank en letter	Meerkeuze Grafisch	1	10
	7 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	8 Verhaaltjes over wat je aan hebt (*)	Meerkeuze Grafisch	1	8
	9 Wat heb je aan? (*)	Meerkeuze Grafisch	1	18
F dingen in huis	1 In huis (*)	Meerkeuze	1	18
	2 Wat doen zij (*)	Meerkeuze Grafisch	1	12
	3 Kleine dingen in huis (*)	Meerkeuze Grafisch	1	19
	4 Volgorde verhaaltjes (*)	Volgorde	1	3
	5 Hele woorden lezen	Meerkeuze Grafisch	1	18
	6 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	7 Eerste, tweede of laatste	Meerkeuze Grafisch	1	15

	8 Woorden in huis (*)	Meerkeuze Grafisch	1	15
G gezondheid	1 In het ziekenhuis (*)	Meerkeuze	1	16
	2 Lichaamsdelen (*)	Meerkeuze	1	12
	3 Wat is er aan de hand (*)	Meerkeuze Grafisch	1	19
	4 Bij de dokter (*)	Meerkeuze Grafisch	1	14
	5 Eerste, tweede, een-na-laatste, laatste	Meerkeuze Grafisch	1	10
	6 Klank en letter (*)	Meerkeuze Grafisch	1	14
	7 Hele woorden lezen	Meerkeuze Grafisch	1	12
	8 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	9 Woorden voor bij de dokter (*)	Meerkeuze Grafisch	1	16
H feest/familie	1 Het is feest! (*)	Meerkeuze	1	14
	2 Feest en visite (*)	Meerkeuze Grafisch	1	15
	3 Klank en letter (*)	Meerkeuze Grafisch	1	12
	4 Letters en cijfers (*)	Plaatje klikken	1	8
	5 Hele woorden lezen	Meerkeuze Grafisch	1	12
	6 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	7 Feestwoorden (*)	Meerkeuze Grafisch	1	12
I gevoel/gedrag	1 Wat voel je dan (*)	Meerkeuze Grafisch	1	10
	2 Wat ben je dan (*)	Meerkeuze Grafisch	1	10
	3 Wat doe je dan (*)	Meerkeuze Grafisch	1	10
	4 Hele woorden lezen (*)	Meerkeuze Grafisch	1	10
	5 Dezelfde plaatjes (*)	Memory	1	10
	6 Verhaaltjes over gevoel en gedrag (*)	Meerkeuze Grafisch	1	9
	7 Over gevoel en gedrag (*)	Meerkeuze Grafisch	1	16